

Forskningskonsortiet Digital Förvaltning SCDI

Forskarskolan Digital Förvaltning

Offentlig sektor står inför betydande utmaningar kopplade till demografiska förändringar och kompetensförsörjning. Som ett led i att stärka offentlig sektor omställning initierar SCDI en satsning på en forskarskola kring offentlig digitalisering. Målsättningen är att bidra till en skalning av forskningen bedriven vid Forskningskonsortiet Digital Förvaltning, ökad integration av forskningen i verksamhet samt säkerställandet av kompetensförsörjning inom offentlig digitalisering.

Vi ser framför oss samverkansdoktorander från kommuner, regioner och myndigheter som verkar som kliniska aktionsforskare ute i sina respektive verksamheter. Doktorandernas arbetsuppgifter i verksamheten skapar synergier med forskningen, som designas för att lösa konkreta utmaningar. Dessa utmaningar bör, vid sidan av att vara relevanta för den individuella organisationen även vara sektorsövergripande relevanta. Genom att lösa utmaningarna stärks såväl verksamheten som sektorn samt den individuella doktorandens kompetensutveckling. Vid sidan av den konkreta forskningshandlingen bör doktoranden även vara aktiv i att sprida ny, vetenskapligt grundad kunskap i sina respektive organisationer genom t.ex. seminarier och workshops.

Doktoranden antas vid Göteborgs universitet och ges tillgång till en forskningsinfrastruktur och handledning från erfarna handledare verksamma inom offentlig digitaliseringsforskning. Doktoranden inkorporeras i Forskningskonsortiet Digital Förvaltning, SCDI samt Institutionen för Tillämpad IT och ges tillgång till ett internationellt nätverk av ledande forskare.

Ett avtal träffas mellan Göteborgs universitet och doktorandens organisation som garanterar 50% allokering av arbetsuppgifter i linje med doktorering i maximalt åtta år med bibehållen lön. Möjligheter för terminering av avtalet från respektive part föreligger, om doktorandens möjligheter att fullfölja doktorandutbildningen inte längre bedöms som trovärdiga. Inga övriga kostnader för handledning, infrastruktur et cetera tillkommer för organisationen, då dessa finansieras av forskningskonsortiet. Göteborgs universitet har i dagsläget resurser för att kunna anta maximalt tio doktorander enligt ovan modell.

Forskningens inriktning

Forskningen bedrivs som klinisk aktionsforskning (Schein, 1987) där problemformulering görs i nära samverkan med problemägaren men med stöd från teori och tidigare forskning. Forskningens syfte är att skapa konkret, evidensbaserad problemlösning för verksamhet samt att bidra till det övergripande kunskapsläget (Mathiassen et al, 2006). Digitalisering ses som en metod för verksamhetsutveckling (Hanelt

et al, 2021) där digitala lösningar används för antingen automatisering eller innovation (Magnusson et al, 2020). Forskningen bygger vidare på traditionen kring e-förvaltning med en inriktning mot informationssystem, men expanderar denna mot digital förvaltning (Janowski, 2015) genom antaganden relaterade till organisatorisk ambidextrositet (March, 1991), dynamiska förmågor (Teece et al, 2010) och digital innovation (Yoo et al, 2010). I detta läggs särskild vikt på balansering av förnyelse och förvaltning, förändrade värdeskapandemönster och nya förutsättningar för att överleva som organisation i en digital tid (Mentz et al, 2021).

Forskningskonsortiet riktar i huvudsak in sig på frågor relaterade till styrning och ledning, och de anslutna forskarna har bred erfarenhet av forskning inom både offentlig- och privat sektor. De besitter spetskompetens inom ämnena informatik samt företagsekonomi, psykologi och datavetenskap.

Nuvarande forskning utgår för sektorsövergripande utmaningar som:

- Vilka förutsättningar krävs i organisationen för att realisera nyttan med digitalisering?
- Hur styr vi IT- och digitaliseringsorganisationer på bästa sätt för att få effekt av digitalisering?
- Hur skall vi organisera IT och digitalisering på bästa sätt?
- Hur kan vi skapa hållbara finansieringsmodeller för att inte motverka nyttan med digitalisering?
- Hur skall vi hantera det digitala arvet för att optimera framdrift?
- Hur kan vi organisera och styra innovationsaktiviteter relaterade till det digitala?
- Hur kan mindre kommuner få nyttan med digitalisering genom ökat samarbete?
- Hur integrerar vi digitaliseringsfrågan i existerande styrning och ledning?
- Hur kan vi designa portföljstyrning för att möjliggöra ändamålsenlig digitalisering?

Forskningen resulterar i såväl rapporter till den undersökta organisationen som även sprids brett inom sektorn, forskningsartiklar och böcker samt applikationer som DiMiOS, DIOS och PIOS. För en översikt av forskningskonsortiets spetskompetens och tidigare genomförda forskningsinsatser i offentlig sektor, se www.digitalforvaltning.se/rapporter/.

Forskarutbildningens genomförande

För att bli antagen som doktorand krävs en magisterexamen (eller motsvarande) inom ett ämne med relevans för doktorandutbildningen. Forskarutbildning innefattar en kursdel och en utredningsdel. Kurserna ges i samarbete med internationellt ledande forskare vid andra universitet, och består av ett baspaket grundkurser (digital innovation, digital transformation) och för doktoranden specialanpassade kurser

(beroende på avhandlingens inriktning). Kurserna läses parallellt med avhandlingens genomförande för att säkerställa synergier där eventuella skrivuppgifter länkas till pågående publiceringsprojekt.

Avhandlingsdelen består av tre moment. Först skriver doktoranden en planeringsrapport som presenteras och ges återkoppling på vid ett planeringsseminarium. Därefter arbetar doktoranden vidare, och när väl avhandlingsidén förfinats ytterligare och studien inletts skriver doktoranden en halvvägsrapport och genomför ett seminarium i linje med planeringsseminariet. När avhandlingen tar ytterligare form och alla delar finns på plats genomförs ett internt slutseminarium med extern opponent, vilket följs av tryck av avhandlingen, spikning och disputation. Processen är individuell och beroende av doktorandens individuella förutsättningar, men brukar vid full arbetsbelastning ta 2-4 år. Majoriteten av avhandlingar består av en samling (3-5) vetenskapliga artiklar samt en "kappa" som binder samman och fördjupar analysen ytterligare. De vetenskapliga artiklarna kan ses som resultatet av del-studier.

Givet upplägget kring samverkansdoktorander får doktoranden stöd i att designa studien på ett sätt som ger direkt nytta för den egna verksamheten. Doktoranden får stöd av handledare och ett nätverk av internationellt ledande forskare för att hitta en forskningsfråga som är både relevant för forskning samt för att skapa så stort värde som möjligt för organisationen. Doktoranden får kontinuerligt stöd i genomförandet av studien, samt analys och rapportering i såväl rapportform (riktat mot verksamheten) samt artiklar (riktat mot akademien).

Den akademiska miljön domineras av en blomstrande seminariekultur. Forskare och praktiker samlas för att diskutera nya rön och mönster i praktik och på så sätt utvecklas ny kunskap och nya lösningar på existerande problem. Doktoranden antas bli en del av denna kultur, både som deltagare och organisatör av seminarier. Givet forskningens internationella natur bedrivs de flesta seminarier på engelska, och innefattar internationella deltagare från andra ledande forskningsmiljöer. Publicering av vetenskapliga artiklar sker antingen vid konferenser eller i journaler. De ledande konferenserna ambulerar mellan olika städer, och doktoranden ges möjlighet att delta för att få inspiration, lärande och kontakter.

Illustration av en doktorandprocess

Vår senaste doktorand Jwan Khisro kom in i processen efter en licenciatavhandling vid Mittuniversitetet. Hennes studieobjekt var Länsstyrelserna och Sundsvalls kommun, och hennes avhandling bestod av ett antal delstudier enligt nedan:

- Hur motverkar IT styrning innovation?
- Hur bör vi designa styrning för att möjliggöra digitalisering?

- Hur kan vi använda investeringsinstrumentet för att minska trösklarna i digitalisering?
- Hur hanterar vi det digitala arvet och hur motverkar detta digitalisering?
- Hur arbetar kommuner strategiskt med digitaliseringsfrågan?

I kappan genomförde hon en syntes av tidigare studier där hon identifierade tre mekanismer inom offentlig sektor som direkt motverkar digitalisering. Genom att identifiera mekanismerna och dess kontraproduktiva effekter ger hon verksamheter en möjlighet att 1. Identifiera kontraproduktiv design av styrning och 2. Möjlighet att ställa om styrning för ändamålsenlig digitalisering. Studien har resulterat i ett omtag kring styrning, en ökning från 2 till 140 miljoner i investeringsmedel för digitalisering samt en ny digitaliseringsstrategi i Sundsvalls kommun. Vid sidan av detta har hennes rapporter och artiklar spridits till andra kommuner och haft ett direkt avtryck även här.

Ledning och samordning

Forskarskolan föreslås ledas av SCDI med ett särskilt strategiskt råd för att bistå i ledning och samordning. Representanter från SKR, Adda, Digg och RK (mfl) säkerställer att forskningens inriktning är relevant för sektorn samt att rätt förutsättningar finns för att skala nyttan av insatsen genom representation i det strategiska rådet.

Samordning sker såväl mellan pågående forskningsprojekt (doktorander och handledare) som mellan organisationernas digitaliseringsarbete. En kommunikationsplan fastställs av det strategiska rådet för att säkerställa spridning av resultat och rekrytering av doktorander. Det strategiska rådet är även rådgivande vid beslut kring vilka kandidater som skall föreslås antas som doktorander.

För vidare kontakt: Professor Johan Magnusson, forskningsledare Forskningskonsortiet Digital Förvaltning, SCDI, Göteborgs universitet.